

Concept verslag Ledenbijeenkomst Fryslân NM van 2 april 2022

In de bovenzaal van Pier's Stee te Kimswerd begroeten we deze zaterdagochtend ruim 60 leden eindelijk weer "live". Behalve de Ledencommissie zijn er ook enkele mensen van de Beheereenheid. Het is fijn elkaar weer echt te ontmoeten. En zeker zoveel enthousiaste leden. Om klokslag 10 uur opent Jur Teders de bijeenkomst, die naast een formele vergadering vooral over Hegewiersterfjild zal gaan.

Eilandjes en kronkelende waterpartijen

Willem Klok, projectleider van Natuurmonumenten voor o.a. werk in dit gebied, trapt af met een [presentatie](#) over het vele werk dat hier is gedaan. Dit werk is onderdeel van het grotere project "Wij en de wadvogels" dat langs de hele waddenkust, ook op de eilanden, loopt. Dit is een samenwerking van diverse natuurbeschermingsorganisaties en heeft tot doel de rust- en broedmogelijkheden voor de vogels en de beleefbaarheid voor de mensen te verbeteren. Het omvat concreet schop in de grond op 16 locaties, vergroten van rust door informatievoorziening op 15 plekken en het vergaren van kennis. We doen dat omdat het met veel vogelsoorten slecht gaat. Vogels waar Nederland het broedgebied voor is, en ook soorten waarvoor de Waddenzee een onmisbare tussenstop is op de trekroute tussen overwinterings- en broedgebieden.

In het Hegewiersterfjild gaat het om het verbeteren van broedgelegenheid voor wad- en weidevogels en het creëren van mogelijkheden om de vogels te zien. Het doel was om het maaiveld en het waterpeil samen te brengen. Omdat het water niet omhoog kon, moest het maaiveld naar beneden. Er is inmiddels al 100.000 m³ klei afgegraven, er staat 40.000 m³ in depot en er moet nog 10.000 m³ afgegraven. De klei is eerst gebruikt voor versterking van de dijk bij Lemmer en wordt nu ingezet voor het verhogen van de Afsluitdijk. In het afgegraven deel zijn eilandjes en kronkelende waterpartijen gemaakt. Kortom droge voeten voor de mensen en natte voeten voor de vogels.

Aan de Kimswerderweg komt er i.p.v. de huidige uitkijkheuvel een uitkijkplatform, zodat je beter kan zien wat er allemaal aan vogels in het gebied is. Er is al een aantal jaren een mooie vogelkijkhut in het westelijk deel met goed zicht op de schelpeneilandjes. Natuurlijk worden de vogels en de [broedresultaten geteld](#) en er worden af en toe excursies gegeven.

Vraag: Wat is de visie en beleid van NM t.a.v. grondaankopen? Want als natuurorganisaties steeds meer grond aankopen, wordt de druk op de resterende landbouwgrond door de boeren steeds groter en intensiever.

Antwoord: NM heeft geen grote aankoopplannen in Fryslân. En grond die is aangekocht wordt voor het overgrote deel weer samen met boeren beheerd. Wel worden dan bij de pacht afspraken gemaakt over de wijze van gebruik. Die moet passen bij de natuurdoelstelling voor de grond. In het algemeen zijn de boeren die pachten van NM biologisch boeren. Zij hebben juist behoefte aan grond voor de extensivering en een goed bedrijfsplan.

Vraag: Hoe groot is de teruggang in procenten van de wadvogels?

Antwoord: Vooral de in het waddengebied broedende vogels zoals visdief zitten in zwaar weer. Zeker de schelpdiereters hebben het zwaar. Met de wormeters gaat wel wat beter. Het is dus behoorlijk verschillend per soort, afhankelijk van dieet en of ze hier broeden of alleen een tussenstop maken. Er wordt ook in het waddengebied veel [geteld](#) en de gegevens worden internationaal gedeeld. De Nederlandse wadden zijn immers onderdeel van een groter waddengebied.

Vogels trekken zich niets aan van grenzen

Vervolgens vertelt Bert Lenten, ledencommissielid, over de [internationale bescherming](#) van de vogels die o.a. van het Hegewiersterfjild gebruik maken. Over de wereldwijde bescherming van alles dat vliegt, zwemt en rent (migrerende soorten) werd in 1979 de Convention on Migratory Species (CMS) afgesloten. Een verdrag dat de landen verplichtte om maatregelen te nemen om soorten te beschermen. Landen werden ook opgeroepen om regionaal eigen verdragen en wetten te ontwikkelen voor de bescherming van soorten waar het niet goed mee gaat. Het African-Eurasian Waterbird (AEWA) verdrag voor watervogels is hier een voorbeeld van. Nederland nam in 1992 initiatief tot dit verdrag ter bescherming van watervogels. Dit AEWA-verdrag heeft inmiddels 82 lidstaten en er vallen 256 soorten onder.

Trekkende vogels hebben met verschillende bedreigingen te maken, zoals veranderend landgebruik, maar ook met klimaatverandering en roofdieren. Laten we eerst eens kijken naar de grutto, onze nationale vogel. In 1950 waren er zo'n 110.000 broedparen in ons land, nu nog 40.000. De grutto heeft het hier vooral moeilijk door het veranderde intensieve landgebruik door de landbouw (raaigras i.p.v. bloemrijke weides) en doordat roofdieren de jongen opeten. Maar ook elders hebben ze het lastig. In Afrika werden ze als voedsel voor de mens verkocht en bijvoorbeeld in Portugal wordt hun overwinteringsgebied bedreigd door de mogelijk aanleg van een vliegveld. Het is dus zaak om te kijken naar de hele trekroute door vele landen en met elkaar afspraken te maken over de bescherming. Soms is dat het starten van een project in West Afrika om kippen te gaan fokken en verkopen voor menselijke consumptie i.p.v. grutto's. Soms is dat het vernatten van gebieden zoals het Hegewiersterfjild. Een andere soort die onder de bescherming van het AEWA verdrag valt is de brandgans. En de ontwikkeling van die soort is een totaal ander verhaal. De populatie die broedt in Rusland en overwintert in Nederland omvat zo'n 1,2 miljoen exemplaren. Dat is 30 keer meer dan in 1980. Een aantal daarvan blijft inmiddels het hele jaar hier. Zij vinden het prima toeven op de weilanden met het Engels raaigras. Mals en eiwitrijk. En ook hier in het Hegewiersterfjild vinden zij heel wat voedsel. Nederland speelt voor heel wat soorten een cruciale rol in het voortbestaan van de soort. Van de Nederlandse broedpopulatie broedt 72% van de noordse stern, 66% van de grote stern, 40% van de zilvermeeuw, 34 % van de lepelaar in Friesland. We hebben dus een stevige verantwoordelijkheid voor het voortbestaan van soorten. Bescherming vergt zowel lokale en nationale afspraken en acties, maar zeker ook internationale. We moeten bedenken hoe we soorten willen en kunnen beheren en daarvoor plannen maken. Vogels en andere trekkende soorten trekken zich niets aan van onze grenzen.

Vraag: wat doet NM hier en Friesland aan het beheer van ganzen? In Noord-Holland leveren ze heel wat kopzorgen op.

Antwoord: van de grauwe gans worden in het Hegewiersterfjild eieren geprikt. In Friesland zijn door de provincie gebieden aangewezen waar ganzen verjaagd mogen worden en waar ze beschermd moeten worden. Er is een schadevergoedingensysteem voor de boeren. Natuurlijk is er discussie over wel of niet afschieten. Maatregelen verschillen per soort gans. In ons land zijn naast de brandgans, de grauwe gans, de kolgans en de rotgans de meest bekende soorten .

Formele ledenvergadering

Hierna gaan we over tot het formele deel van de bijeenkomst: de ledenvergadering.

Allereerst stelt Jur het verslag van de vorige digitale ledenbijeenkomst aan de orde. Dit wordt vastgesteld. Jur vertelt dat de combinatie van een jong gezin, een drukke baan en de verbouwing van een huis toch te veel tijd van Michiel van Veen vergde en dat hij daardoor moest afhaken als gekozen lid van de ledencommissie Fryslân. Dat speet ons zeer, want hij was een frisse jonge kracht.

Over het jaarverslag worden geen vragen gesteld, wel wordt dank uitgesproken.

Vervolgens wordt Hubert Overstegen, die momenteel in Australië op bezoek is, herbenoemd voor een tweede termijn als ledenvertegenwoordiger van Fryslân.

Op voorstel van de Ledencommissie wordt [Hinderijke Willemse](#) benoemd als nieuwe ledenvertegenwoordigster voor de Friese leden. Zij draait sinds het najaar mee met de commissie en brengt bestuurlijke en pedagogische ervaring mee.

En dan is het moment aangebroken van afscheid nemen van Jur Teders als voorzitter van de Ledencommissie en vertegenwoordiger van de Friese leden. Hij heeft zich 8 jaar ingezet voor NM en veel, deels onzichtbaar, werk verzet. Jur geeft aan veel plezier te hebben gehad aan de contacten met de leden, met de mensen van de beheereenheid, aan het meepraten over het landelijke beleid van NM en aan de samenwerking binnen de Ledencommissie.

Namens de Friese leden spreekt Rembrandt Veldhuyzen van Zanten hem lovende woorden toe en bedankt hij Jur.

Hierna sluit Jur de bijeenkomst en gaan we onder leiding van de boswachters naar het Hegewiersterfjild. In het veld is goed te zien hoe druk het al op de eilandjes is, wat de ganzen allemaal opeten en uitpoepten en wat het effect is van een groep mensen in het gebied. De eerste excursiegroep leverde een wolk ganzen op, de tweede een wolk kokmeeuwen. Gelukkig keerde de rust na onze passages weer

terug in het veld. Maar duidelijk is dat het niet voor niets is dat het gebied, afgezien van de toegang naar de vogelkijkhut in het westelijk deel en het uitkijkpunt in het oostelijk deel, gesloten is voor de mens.